

Nr 747

Av herr **Nilsson, Ferdinand, m. fl.**, angående rättsvården.

(Lika lydande med motion nr 855 i Andra kammaren)

Rättsvårdens läge är fortfarande bristfälligt. Departementschefen konstaterar i årets statsverksproposition att brottsligheten under de senare åren fortsatt att öka. Denna ökning har, säger han, varit särskilt markant beträffande grövre och mera svårutredda brott. Uppenbart är att sådana brott tilldrager sig större uppmärksamhet. Antalet brottsbalksbrott anges i officiell statistik avseende anmälda fall för 1965 till 393 000, för 1967 till 434 000 och har under 1968 ytterligare stigit till 463 000. Eftersläpningen beträffande polisens, åklagarmyndigheternas och domstolarnas arbetsbalans gör att det för mindre rättskränkningar föga lönar sig för vanliga enkla människor att begära polisens ingripanden. Undantag utgör egendomsbrott på grund av att försäkring däremot blivit allt mera vanligt och sådan försäkring icke utfaller om icke polisanmälan göres. Beträffande lindrigare fall av våld och misshandel däremot är anmälningsfrekvensen låg. Arbetsbalansen är stor även på detta område, och det lönar sig ofta föga att göra polisanmälan. Man kan fastslå att statistikens siffror härom är avsevärt för låga och icke speglar verkliga läget. Därför är också upklaringsprocenten rent genomsnittligt missvisande. Då så många opåtalade fall föreligger, är därför uppgiften att vart tredje brottsfall klaras upp för hög. Mera säger om verkligheten uppgiften att av egendomsbrotten — där polisanmälan mera realistiskt speglar brottsligheten — ungefär vart fjärde anmält fall uppklasas. Denna uppfattning styrkes av uppgiften i statsverkspropositionen att brottsligheten delvis har ändrat karaktär då inslag av våld och hot om våld blivit allt vanligare.

Man borde kunna vara överens om att så får det inte vara i en gammal rättsstat. Rent beklämmande är i vilken utsträckning man även på ansvarigt håll tycks ha resignerat när det gäller att *stoppa och pressa tillbaka* brottsvågen. Detta är dock väsentligare än att genom jämförelse med förhållandena i av krig och omvälvningar drabbade länder söka bortförklara varför vederbörande i vårt land misslyckats och tycks komma att fortsätta att misslyckas.

Ett omfattande intresse ägnas åt brottslingsvården, medan det brister i vårdnad om rätt och trygghet som varje enskild medborgare har minst lika god rätt att kräva. Rättsvården är dock den primära uppgiften som samhällets skötsamma och laglydiga medborgare måste tillförsäkras.

Uppenbart är att lagarnas utformning och tillämpning måste anpassas att möta denna katastrofalt fortskridande ökade brottslighet. Domstolsväsendets och åklagarmyndigheternas effektivitet måste också förstärkas så att deras möjlighet till snabba åtgärder förbättras. Det får inte heller vara så att ordningspolisen har stora svårigheter att lösa växande uppgifter och klara ömtåliga situationer. Delvis är detta en utbildningsfråga, men tillgång på personal, disponibel i sådana fall, är likaledes en betydelsefull förutsättning för att lösa uppgifterna. Ur rättsvårdens synpunkt är det djupt otillfredsställande att polisen skall behöva praktiskt sett avböja att upptaga ärenden på grund av överhopningen med uppgifter, att polis, åklagarmyndigheter och domstolar inte skall kunna bereda varje medborgare den snara rättskipning, det laga skydd och den hjälp som borde finnas i ett välordnat samhälle.

När rättsväsendet inte fungerar effektivt går omistliga värden förlorade och de som ställs utanför är ofta de värnlösaste.

Man kunde tycka att man borde kunna vara ense om målsättningen — lag och rätt åt alla. Men man tvekar om denna grundläggande enighet nu föreligger. När omdömena om medlen går starkt i sär kan det i vart fall bedömas så, att resultaten som avses icke är desamma. Propositionens förslag om personalförstärkningar till den lokala polisorganisationen ger ett exempel. Rikspolisstyrelsens förslag ger här underlag för en bedömning av vad som med nuvarande förutsättningar kan göras. Vad som beträffande det långsiktiga bedömandet gör att man kan tala om olika målsättningar är att medan polischeferna på länsplanet utifrån sin bedömning av behovet föreslagit 2 537 nya tjänster och länsstyrelserna utifrån ungefär samma grunder föreslagit att man kunde stanna vid att föreslå 2 404 tjänster har rikspolisstyrelsen med kännedom om regeringens behovsbedömning och erhållna budgetdirektiv förordat att 970 nya tjänster skall inrättas. Dess sammanlagda förslag om förstärkning av personalen inom polisväsendet stannar vid omkring 530 befattningar. Man tvekar att utgå från att det är samma brister inom polisväsendet som i det ena fallet bedömes tarva fem gånger så många tjänster som i det andra.

En parlamentarisk utredning skulle kunna komma fram till enhetligare bedömanden av så väl mål som medel. Därigenom skulle underlag skaffas för de lagstiftningsåtgärder som kan erfordras, liksom för åtgärder avseende en upprustning av barnavårdsnämnds-, polis-, åklagare- och domstolsorganisationerna. Snabbare och effektivare samhällsåtgärder skulle möjliggöra att den växande brottsligheten bromsas upp och bringas tillbaka. Myndigheterna skulle ha laga möjligheter och personella resurser för att bekämpa den förödande utveckling av rättssamhällets nedrivande element och faktorer, hela den våg av allt fler brott mot vilka i många fall nu intet göres därför att möjligheter under årtal saknats eller varit påtagligt otillräckliga.

Därför hemställs,

att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t hemställa om utredning och förslag åsyftande erforderliga lagstiftningsåtgärder m. m. för rättsvårdens effektiva upprätthållande i enlighet med rättens och

humanitetens principer och med beaktande av vad i motionen i övrigt säges.

Stockholm den 28 januari 1969

Ferdinand Nilsson (cp) *Egon Andreasson (cp)* *Ivan Svanström (cp)*
i Kungsängen

Nils-Eric Gustafsson (cp) *Herbert Hermansson (cp)* *Axel Kristiansson (cp)*

Nr 748

Av fru **Olsson, Elvy**, om ersättning ur dödsbo för viss vård.

(Lika lydande med motion nr 854 i Andra kammaren)

Stockholm den 28 januari 1969

Elvy Olsson (cp)
